

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΑ΄

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 14 ΤΟΥ ΔΕΚΕΒΡΗ 1913

ΑΡΙΘΜΟΣ 516

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΙΜ. Μαρίνα Κοτοπούλη.
Γ. Για την ιστορία.
Ν. ΓΙΑΝΝΙΟΣ. Ὁ Ἑξαδεντιζὸς Ὀμήλος.
Ε. Κ. Κι ἄλλος γιὰ τὸν Ὀμήλον.
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Ὁ Γιώργος ὁ Ράμπιας.
ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ. Τοῦ πολέμου.
ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ. Μὰ ὁμιλία.
ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΑΒΡΟΣ. Γέγω στὴν ζωάσταση.
Λ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οἱ ἀπόγονοι (συνέχεια).
ΠΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Καταρμιμένο βόλι.
Π. ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ. Παλιὲς νύκτες.
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ. — Οἱ ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑ-
ΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ Ο ΡΑΜΠΙΑΣ

Ὁ Γιώργος ὁ Ράμπιας ὁ Εὐζώνας.
Ποῦ λαγοῦτο βαρύνει στὸ χοριό του.
Τοῦ μιλάς καὶ σὲ βλέπει ζωάματα.
Μὰ ἄλλοῦ πηγαίνει τὸ μυαλό του.

Κ' οἱ ἄλλοι οἱ Εὐζῶνοι τοῦ Λόχου του
Τὸν ζοῦτὸ τὸ Γιώργο γελοῦνε,
Μὰ αὐτὸς τὸ χοριό συλλογίζεται
Καὶ λαγοῦτα στ' αὐτιά του λαλοῦνε....

Ὁ Λόχος τοῦ Ράμπια στὰ Γιάννενα.
Πρῶτος-πρῶτος νὰ μπῇ πολεμᾷ.
Σὰ λιοντάρι ὁ Γιώργος μας ρίχνεται.
Καὶ χοριό καὶ λαγοῦτο ξεχνᾷ.

Λὲς τὰ μάτια του σπύδες πετούσανε.
Στὸ ντουφέκι τὴ λόγχη καρφόνει.
Μὰ νά, κάτω στὸ χῶμα ξαπλώνεται
Καὶ τὰ χέρια στὸ στήθος σπαιρώνει...

Λοὺ παιδιὰ τὸ Γιώργο σηκώνουνε,
Μὰ τοῦ Γιώργου τὰ χεῖλια γελοῦνε.
Μαζοῦν τὸ χοριό συλλογίζεται
Καὶ στ' αὐτιά λαγοῦτα λαλοῦνε.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΓΥΡΩ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ἰστερ' ἀπὸ δυὸ πολέμους, ὅστερ' ἀπὸ τόσες
θυσίας αἱματερές καὶ λογῆς ἄλλες τοῦ Ἑλληνικοῦ
Κράτους καὶ πολὺ πειότερο τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθ-
νους, κ' ὅστερ' ἀπὸ διπλὴ εἰρήνη, Βουλκερστιανή
καὶ Ἀθηνέικη, ἀκόμη δὲν ἀποχτήσαμε τὸ δικαίω-
μα οἱ Ἕλληνες νὰ ἡσυχάζουμε, νὰ μὴν πονοῦμε
ἐθνικά, νὰ κυττάζουμε ἀπερίσπαστα πῶς θὰ προ-
κόψουμε καὶ πῶς θὰ ζήσουμε τὴν ποθητὴ ἀνώτερη
ἐθνικὴ ζωή. Καὶ τὸ χειρότερο, δὲν ἀποχτήσαμε ἀ-
κόμη τὸ δικαίωμα νὰ μὴν πονοῦμε τοῦλάχιστο ὡς
ἄνθρωποι, ὅχι πιά ὡς Ἕλληνες, ἀφοῦ δὲν πάψαμε
νάντικρύζουμε τὴν ὀργανωμένη κακοτορία ἐνάντια
σὲ ὁμοιοῦς μας, σὲ γείτονες στενὰ μαζί μας συνδε-
μένους, σ' ἀνθρώπους τέλους πάντων. Τί τραγικὸ
ἔθνος ποῦμαστε ἀλήθεια! Πολέμησαν κ' οἱ Σέρβοι
καὶ ὑπέφεραν, ἄλλα τέλος ἐκανοποιήθηκαν μὲ τὸ
παραπάνον, ἐπρόσπεσαν στὸ κράτος τους καὶ μέρη
ποῦ δὲν τοὺς ἀνήκανε καὶ τώρα κυττάζουν πῶς νὰ
τὰ χωνέψουν. Κάτω ἀπὸ βάρβαρη διοίκηση, Σέρβοι
δὲ μέινανε, καὶ γι' αὐτὸ τὸ Σερβικὸ Κράτος δὲν
ἔχει στὸ ἐξῆς νὰ ἐμποδιστῇ στὴν ἐσωτερικὴ του
πρόοδο ἀπὸ φροντίδες γιὰ ὑπέδουλους γιὰτὶ τὰ ἐ-
κατομμύρια τῶν Σέρβων ποῦ εἶναι στὴν Ἀουστρία
δὲν μποροῦν νὰ λογαριαστοῦν ὑπέδουλοι σὰν κείνους
ποῦταν στὴν Τουρκίαν εἶναι πολιτισμένη ἡ Ἀουστρια-
κὴ διοίκηση, μ' ὅλο ποῦ εἶνε μισημένη ἀπ' τοὺς
Σέρβους. Τὸ ἴδιο κ' οἱ Ρουμάνοι, ποῦ πῆραν μερ-
δικὸ μὲν χώρα εὐρύχωρη καὶ ὅχι δικαιοκρατικὰ δική
τους, καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ χάσουν ἓνα στρατιώτη,
ὅτε πρὶν τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους εἶχαν πολλοὺς
λόγους ὅτε καὶ τώρα κ' ὅστερα θάχουν γιὰ νὰ πο-
νοῦν γιὰ ὅσους ὁμόεθνοὺς των περιλαμβάνουν τὰ με-
γάλα γειτονικά τους Κράτη. Οἱ Βούργαροι πάλι κ'
οἱ Τούρκοι, ἂν δυστύχησαν, ἡ μεγάλη τους δυστυ-
χία εἶναι πῶς οἱ πρῶτοι κατὰχτησαν καὶ τυραννοῦν
λιγώτερες Ἑλληνικὲς χώρες παρ' ὅσες θάπαιρναν,
ἂν εἶπαν πρὶν ἀνθρωπισμένοι, κ' οἱ δεύτεροι δικτή-
ρησαν λιγώτερες ἀπ' ὅσες ξένες γι' αὐτοὺς εἶχαν
κάτω ἀπ' τὴ βάρβαρη κυριαρχία τους. Ἐμεῖς ὅ-
μως; Ἐμεῖς βλέπουμε καὶ τῶρ' ἀκόμη, ὅστερ' ἀπὸ
τόσες νίκαις καὶ συνθήκας, μαρτύρια καὶ διωγμοὺς

Ἑλλήνων στὴ Δυτικὴ Θράκη, τὰ ἴδια στὴν Ἀνατολική, τὰ ἴδια στὴ Μικρὴ Ἀσία. Καὶ βλέπουμε ὅτι τᾶντα, τὰ καταραμένα Εὐρωπαϊκά συμφέροντα, συμφέροντα ἔχει τῶν λαῶν, ἀλλὰ τῶν κεφαλαίων, πάντα ἀντίθετα βρίσκονται, εἴταν πρόκειται γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση, γιὰ τὴν ἀπόδοση στὸν ἑαυτὸ τους, γιὰ τὴν ἰσυχία τυραννημένων καὶ βασανισμένων Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν καὶ χωρῶν. Τὴ βόρεια Ἡπειρο δὲν κάνει νὰ τὴν πάρουμε, γιὰτὶ γινόμεσσο ἐπιφθοοὶ στὴν Ἰταλία. Τὰ Αὐδεκάνησα, πρέπει κατὰ τὴ συνθήκη τῆς Λωζάνης νὰ δοθοῦν πίσω στὴν Τουρκία, ἂν οἱ ἄλλοι λόκοι δὲν ἐπιτρέψουν στὴν Ἰταλικὴ λύκισσα νὰ φωλιάσῃ αὐτοῦ γιὰ καλὰ. Τὴ Χίο καὶ τὴ Μιτυλήνη δύσκολο νὰ τίς ἀναγνωρίσουνε Ἑλληνικέ, γιὰτὶ εἶναι πολὺ κοντὰ στὴ Μικρὴ Ἀσία. Τὴ Νίμπρο καὶ τὴν Τένεδο πρέπει νὰ τίς ξαναπάρῃ ἡ Τουρκία, γιὰ νὰ μπορῇ, λέει, νὰ «περιφρουρήσῃ» τὰ Στενά. Ὡς τώρα, καθὼς φαίνεται, δὲν τὰ περιφρουροῦσε καὶ θὰ τὰ περιφρουρήσῃ τώρα κ' ὕστερα. Καὶ τ' Ἀγιονόρος πρέπει νὰ γίνῃ δῖεθνη Δημοκρατία, δὲν ξέρουμε γιὰτί. Μ' αὐτὲς τίς ἐξωτερικὲς ἐναντιότητες ἔχουμε νὰ παλαίψουμε ἀπὸ τὴ μιὰ. Κι ἀπὸ τὴν ἄλλη, εἶναι τόση ἡ ἐσωτερικὴ ἐργασία, τόσες οἱ ἀνοιχτὲς πληγὲς ποὺ χρειάζεται δίχως ἀναβολὴ νὰ γιαιτρευτοῦν, τόσες οἱ ἀνάγκες ποὺ πρέπει ἄμεσα νὰ θεραπευτοῦν, τόσα τὰ χάγια μας καὶ οἱ ἐλλείψεις, ὥστε χρειάζεται μιὰ Κυβέρνηση Τιτανική, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ βρῇ καὶ ἐφαρμοσῇ τὰ μέσα ποὺ θὰ φέρουνε τὴν ποθητὴ ἐσωτερικὴ κατάστασι, ἔστω καὶ στὸν κατώτερο ὑποφερτὸ βαθμὸ.

Κι ὅτι ἡ τωρινὴ ἐσωτερικὴ κατάστασι, ἔχει πιά στίς κακοδιοικήτες καὶ ρημασμένες νέες ἐπαρχίες μας, ἀλλὰ στίς παλιές, κάθε ἄλλο εἶναι παρὰ ὑποφερτὴ, δὲ θέμε ἄλλη ἀπόδειξι ἀπὸ τὸ ὅτι κι ὁ Μπενάκης ἀκόμη τὸ κατὰλαβε καὶ πόνεσε, γιὰτὶ τὸ αὐτοκίνητό του, λέει, ἔκανε σαράντα λεπτὰ τῆς ὥρας γιὰ νὰ πάῃ στὸν Περαιά. Ἀς φανταστοῦμε, ἂν ποιοῦν ὅσοι δὲν εἶναι Μπενάκηδες καὶ δὲν πᾶνε μ' αὐτοκίνητο, ἀλλὰ μὲ τὰ πόδια. Καὶ μὴ μοῦ πῇ κανεὶς ὅτι δὲν τὴνέ νοιώθει τὴν κατάστασι ὁ πολὺς λαός, ἴσα ἴσα γιὰτὶ δὲν ἔμαθε νὰ ζῇ σὰν τὸν Μπενάκη; δυστυχῶς ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ ζωὴ τῆς κι ὁ πολιτισμὸς τῆς ἔγιναν πολὺ γνωστὰ καὶ συνειδησμένα σὲ μεγάλο μέρος τοῦ λαοῦ μας καὶ γι αὐτὸ ἐκατοντάδες χιλιάδες δὲν τοὺς κρατεῖ πειὰ ἡ Ἑλλάδα, κι αὐτοὶ παρασύρουν καὶ θὰ παρασύρουν κι ἄλλες ἐκατοντάδες χιλιάδες ὅσο ἡ κατάστασι μένει ἡ ἴδια. Καὶ τώρα ὕστερ' ἀπὸ τοὺς πολέμους μας καὶ τὴν οἰκονομικὴ ἐξάντλησι ποὺ ὑπόφερε ὁ ἐλληνικὸς κόσμος; ποιοὺς ξέρεῖ τί φοδερὴ ἔξοδο εἶται

μιάζεται πάλι γιὰ τὴν Ἀμερικὴ, ἃ δὲν μπορέσουμε μὲ κάπ.α μέσα νὰ τὴ μετριάσουμε.

Τὶ λοιπὸν νὰ πρωτοκάνῃ καὶ νὰ πρωτοφροντίσῃ ἡ Κυβέρνησι, τὰ ἐξωτερικὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἢ γιὰ τίς ἐσωτερικὲς ἀνάγκες νὰ νοιαστῇ;

Ἡ Κυβέρνησι καὶ τὰ δύο πρέπει νὰ κάνῃ, ἂν θέλει ἔχει νὰ λέγεται μονάχα, μὴ καὶ νᾶναι Κυβέρνησι σ' αὐτὲς τίς δύσκολες περιστάσεις ποὺ περνοῦμε. Μὲ τὸ ἓνα χέρι τῆς—εἶπαμε, τὸ χέρι αὐτὸ πρέπει νᾶναι Τιτανικόν, κι ἂν δὲν εἶναι, νὰ γίνῃ—πρέπει νὰ ἐργάζεται γιὰ τὴν ἀποτροπὴ ἐθνικῶν ἀκρωτηριασμῶν, καὶ μὲ τᾶλλο γιὰ τίς ἐσωτερικὲς ἀνάγκες. Τῶνα τῆς μάτι—ἔτσι τὸ φέρνει ὁ λόγος, γιὰτὶ ἔχει ἓνα, ἀλλὰ καὶ τέσσερα μάτια εἶναι λίγα—νὰ τῷχῃ πρέπει γυρισμένο πρὸς τὰ σύνορά μας καὶ τὰ ἔξω, καὶ τᾶλλο πρὸς τὰ μέσα.

Ὅσο γιὰ τίς ἐσωτερικὲς ἀνάγκες, τονίσαμε σὲ προηγούμενο φύλλο τοῦ «Νουμά» καὶ τὸ ξανατονίζουμε ὅτι τὸ πρῶτο ποὺ χρειάζεται εἶναι νὰ ξαλαφρωθῇ οἰκονομικὰ ὁ λαός, νὰ καλυτερέψῃ ἡ ζήτησι του, νὰ γίνῃ πειρὸ ἀνθρωπινή. Ἀραγε, τὸ νοιώθει ἀρκετὰ αὐτὸ ἡ Κυβέρνησι κι ἀραγε, ἔχει τὸ κουράγιο νὰ προτείνῃ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ καὶ ἐφαρμοσῇ ἕλα κείνα ποὺ θὰ συντελέσουνε γι αὐτόνε τὸ σκοπὸ; Ρωτᾶμε, γιὰτὶ καμμιά ἐνέργεια σχετικὴ, καμμιά βιασύνῃ, καμμιά κίνησι δὲ βλέπουμε. Κ' ἔπειτα τί κάνει, τί ἐνεργεῖ γιὰ τὴ διοικητικὴ ἀφομοίωσι τῶν νέων ἐπαρχιῶν μας καὶ τὴν καλοδιοίκησίν τους καὶ τί σκέφτεται γιὰ τὴν προσάρτησι; Κι ἂν νομίζει ὅτι τὴν προσάρτησι τούτων ἢ κείνων μᾶς τὴ δύσκολεύει ἢ ἀμφισβήτησι, ὠρισμένων μερῶν, δὲν ὑπάρχουν ἀραγε πολλὰ πράματα, ὅπου μποροῦν νὰ ἀφομοιωθοῦν στίς νέες χώρες, δίχως νὰ γίνῃ ἡ ἐπίσημη προσάρτησί τους, κ' ἔχουν μελετηθῇ ἀρκετὰ καὶ γεγινὰ ὁ πλοῦτος τους κι ὁ πληθυσμὸς τους, κ' οἱ ἀνάγκες καὶ ἐλλείψεις τους κ' οἱ πόροι ποὺ μποροῦν νὰ δώσουν στὸ δημόσιο ταμεῖο, εἴταν θὰ γίνῃ, ποὺ καὶ γρήγορα πρέπει νὰ γίνῃ, ἡ φορολογικὴ τους ἀφομοίωσι, μὲ νέα ὅμως καὶ τὴν προεπούμενη φορολογία, ἔγιναν οἱ μελέτες αὐτὲς ὅλες, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ συνταχτῇ ἀνάλογα ὁ προϋπολογισμὸς ὑλάκαρου τοῦ Κράτους μὲ βεβαιότητα κι ἀσφάλεια; Ὡς πότε θὰ βασιτάῃ ἡ προσωρινότητα, ἡ διαφορά, ὁ χωρισμὸς γι' αὐτὲς τίς χώρες καὶ οἱ μεγάλες—ἢ δὲν εἶν' ἔτσι;—ἀπολαυὲς τῶν οἰκονομικῶν καὶ τῶν ἄλλων ὑπαλλήλων μαζί μὲ τὴν ἀκαταλληλότητά τους ἢ τὴν ἐλότελη ἀχρηστία καὶ τὰ τόσα ἄλλα παρατράγουδα; Πήραμε μισὴ Μακεδονία—οὔτε μι-

σὴ—καὶ δὲν ξέρουμε τὸ τί θὰ κάνουμε μήπως; Ἄμ τί θὰ γινότανε, ἂν πηγαίναμε κ' ἴσαμε τὴν Πόλη;

Καὶ ἡ προσάρτηση ἀκόμη, τοῦλάχιστο τῆς Μακεδονίας, δὲν μπορεῖ ἄραγε νὰ βρεθῇ τρόπος γιὰ νὰ γίνῃ μὲ κάποια ἐπιφύλαξη ὅσο γιὰ τὸν ἐξακριβωμένο καθορισμὸ τῶν βορειοδυτικῶν συνόρων, ποὺ νάφινεται γιὰ κατοπινώτερο Αἰάταγμα; Κ' ἐδῶ πάνου ἂς ρωτήσουμε κιόλας, τί σημαίνει τ' ὅτι τὴν Κορυτσά ἡ Κυβέρνηση μιὰ τὴν κολλάει στὴ Μακεδονία καὶ μιὰ στὴν Ἡπειρο; Εἶναι ἄραγε αὐτὸ ἐξωτερίκεψη τῶν δυσκολιῶν ποὺ αἰστάνεται σ' αὐτὸ τὸ σημείο, κί ἂν εἶναι, πρέπει νὰ γίνεται ἡ τέτα ἐξωτερίκεψη; Ἀνὲν πρέπει ἡ Κυβέρνηση τὸ κάθε τι ποὺ κατέχουμε νὰ παρουσιάζεται ὅτι λογαριάζει γιὰ ὀργανικὸ καὶ ἀναπόσπαστο κομμάτι τοῦ συνόλου καὶ δὲν ἔχει ἀμφισβόλια γιὰ τὴ θέση ποὺ τοῦ ἀνήκει; Κι ἂς ρωτήσουμε ἀκόμη· Τοῦλάχιστο τὰ μὲ τὴ Σερβία καὶ τὴ Βουλγαρία σύνορά μας καθορίστηκαν πέρα καὶ πέρα; Κι ἂν ὅχι, πότε θὰ καθοριστοῦν; Πόσα, πόσα ρωτήματα καὶ πόσα ζητήματα! Τὴ δικαιώνουμε ἀπ' τὴ μιὰ τὴν Κυβέρνηση γιὰ τὴν κούραση, καὶ γιὰ τὸν ἱλιγγό ἴσως, ποὺ αἰστάνεται μπροστὰ στὸν ὄγκο τῆς ἐργασίας καὶ μπρὸς στὶς δυσκολίες τοῦ δίνομε δικιο τοῦ Βενιζέλου, ποὺ χρειάζεται, λέει, δυὸ χρόνια ὕπνο γιὰ νὰ ξέκουραστῇ, ἀλλὰ καὶ τονίζοντας τὴν ὑπερτατὴ ἀνάγκη ἐργασίας τὸν παρκαλοῦμε, ἀφοῦ δὲ βλέπουμε κείνους ποὺ θὰ τὸν ἀντικαταστήσουν, νὰ ἡλεκτριστῇ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀνάγκη, νὰ μὴν ἀπελπιστῇ καὶ μπρὸς στὴν ἐρημία τῶν κατάλληλων γιὰ τὸ κάθε τι ἀνθρώπων, τοῦ τάζουμε κι ἄγιο Λευτέρη νὰ τὸν κηρύξουμε, φτάνει νὰναθάλλῃ τὸν ὕπνο του καί, ἀφοῦ τώρα πειὰ ἱκανοποιήσε καὶ τὸν καὶμὸ του μὲ τὴν Κρήτη, φιλήθησε καὶ μὲ τοὺς φίλους του, νὰ δῇ τί γίνεται μπροστὰ του καὶ πέρα πάνου, τί πρέπει ἄμεσα νὰ γίνῃ!

Ἐργασία λοιπόν, ἐργασία χρειάζεται γιὰ τὰ ἐσωτερικά μας πράματα. Ἀλλὰ τὸ ἴδιο, εἴπαμε, χρειάζεται, ἐργασία, μαζὶ καὶ προσοχή πολλή, καὶ γιὰ τίς ἀπ' ἑξω ἐνέργειες κ' ἐπιβουλὰς ἐνάντια στὸ νέο Κράτος μας καὶ γενικὰ στὸ ἔθνος. Τί ἐργασία; Ἀὲ λέμε βέβαια νὰ κάνουμε πόλεμο, ὅταν ὅλη ἡ Εὐρώπη εἶναι σὲ κάποιο ζήτημα ἐνάντια μας. Οὐτ' ἐννοοῦμε ἐργασία μόνον τὸ νὰ ἐτοιμάσουμε στρατὸ δυνατό καὶ στόλο. Ἀπαραίτητο βέβαια αὐτό, γιὰ νάχη κάποια σημεῖα ὁ λόγος μας γιὰ τὸ κάθε ζήτημα. Καὶ τώρα εἰδικά, ἂν ἡ Τουρκία πρόκειται νὰ δυναμώσῃ τὸ ναυτικὸ τῆς, χρέος ἔχει ἡ Κυβέρνη-

σὶς μας νὰ κάνῃ ὅ,τι εἶναι δυνατό γιὰ νὰ μὴ μείνουμε πίσω. Ἀλλὰ ἐργασία ἐδῶ, τώρα σ' αὐτὲς τίς περιστάσεις, ἐννοοῦμε μιὰν ἄξια διπλωματικὴ ἐκστρατεία, ἐννοοῦμε τὴν κατάλληλη γλώσσα ἀπὸ μέρους μας σὲ κάθε πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης. Καὶ καὶ μὲν δὲν ἔχουμε ἀμφισβόλια ὅτι ἐνεργεῖ ἡ Κυβέρνηση κι ἀπ' αὐτὴ τὴ μεριά, ἀλλὰ σάμπως χαλαρὴ κι ὀκνή νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ἐνέργεια, ποὺ τὰ σημάδια τῆς δὲ διακρίνονται διόλου, σάμπως νάναὶ καταπεισμένη ἀπὸ πρὶν γιὰ τὴν ἀποτυχία τῆς, σὰ νὰ μὴ βρίσκῃ ἀρκετὰ πατήματα, σὰ νὰ πελπίστηκε καὶ νὰ μὴν ἔχη ποὺ νὰ στηριχτῇ, μάλιστα γιὰ τὸ Ἡπειρωτικὸ ζήτημα εἰδικά. Ὅμως γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα δὲ νομίζουμε πῶς πρέπει νὰ κρεμάσουμε ὅλες μας τίς ἐλπίδες μόνον στὴν ἄμυνα τοῦ Ἡπειρωτικοῦ λαοῦ. Βέβαια ἡ ἄμυνα αὐτὴ μᾶς δίνει τὴ δυνατότερη ἐλπίδα ὅτι θὰ ξεφύγῃ ἡ Ἡπειρο τὸν κίνδυνο νὰ πέσῃ στὸ στόμα τῶν λύκων, ἀλλ' ἄραγε ἡ διπλωματία μας, προτοῦ φτάξῃ στὴν ἀπελπισία, πολέμησε ὅπως κι ὅσο ἔπρεπε καὶ ἄραγε δὲν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ νάγωνίζεται;

Γιὰ ποῖο λόγο τάχα, ὅταν ρωτήθηκε ἡ Κυβέρνησή μας ἐμπιστευτικὰ ἀπ' τὴ Γαλλία νὰ τῆς φανερώσῃ, ὡς ποῖο σημείο σὲ ἀπόλυτὴ ἀνάγκη μπορεῖ νὰ ὑποχωρήσῃ, ἀπάντησε ὅπως ἀπάντησε, ἀντὶς νὰ δειξῇ καὶ νὰ τονίσῃ ὅτι δὲν κάνει διάκριση μεταξὺ Ἀττικῆς π. χ. καὶ Κορυτσά ἢ Χειμάρρα, κι ὅπως μπορεῖ νὰναγκαστῇ ἀπὸ ἀνώτερη βία νὰ παραδῶσῃ, νάφῃσῃ δηλ., τὴν Ἀττικὴ, τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ πάθῃ καὶ γιὰ ὅποιον ἄλλο μέρος ποὺ κατέχουμε, ὅτι ὅμως σὲ συνείδησιν δὲν μπορεῖ νὰφῃ, γιὰτὶ ὅλα τάχει τὸ ἴδιο Ἑλληνικά; Κ' ἔπειτα αὐτὰ τὰ διαδόλοσυμφέροντα τῆς Εὐρώπης, ποὺ ὅλο ἀντίθετα βρίσκονται μὲ τὰ δικά μας, δὲν ἔχουν ἢ δὲν μποροῦν ἄραγε νὰ λάβουν κι ἄλλες ὀψεις, ἀπ' ὅπου μποροῦν νὰ βρεθοῦν σύμφωνα; Στὴν Ἀουστρία ἐτονίσαμε ὅσο ἔπρεπε ὅτι θάμαστε ὅσο παίρνει φίλοι κ' ὀποστηρικτὲς τοῦ Ἀρβανίτικου Κράτους, ὅταν δὲν συσσωματώσουνε σ' αὐτὸ Ἑλληνικοὺς πληθυσμούς; Στὴν Ἰταλία δώσαμε νὰ καταλάβῃ ὅτι, ὅταν τυχὸν γίνῃ τὸ θέλημά της κι ἀντικρύσουμε μιὰ μέρα τὸν κίνδυνο νὰ δοῦμε τοὺς Ἰταλοὺς στὴ Βόρεια Ἡπειρο, ἐμεῖς θὰ προτιμήσουμε καὶ **θὰ πολεμήσουμε**, ἀφοῦ ἔτσι μᾶς ἀναγκάζει, νὰ πέσῃ κάλλιο στῆς Ἀουστρίας τὰ χέρια; Καὶ τὸ πάτημα ποὺ βρῆκε ἡ «Ν. Ἡμέρα», τότες μόνον νὰ δεχτοῦμε νὰποσυρθῇ ὁ Ἑλλ. στρατός, ὅταν συμφωνηθῇ ὅτι θὰ μείνῃ ἀνοχύρωτη γι' ἀσφάλειά μας ἡ Ἡπειρωτικὴ παρალიά, ὅπως ἐμεῖς ἔχουμε τὴν Κέρκυρα, τὸ σημείωσε ἡ διπλωματία μας; Καὶ γιὰτὶ αὐτὴ ἡ διπλωματία μας νὰ μὴ συσχετίσῃ τὸ Ἡπειρωτικὸ ζήτημα μὲ ὀλόκληρο γε-

νικά τὸ Ἑλληνικὸ ζήτημα καὶ νὰ μὴν προβάλλῃ τὰκόλουθα ; Ἐσείς, κύριοι Εὐρωπαῖοι, ποὺ ἐνδιαφέρνεστε νὰ μὴν ἀδικηθοῦν οἱ Ἀρβανίτες καὶ μοῦ ζητᾶτε ἐγγύηση γιὰ τὶς ἐλευθερίες καὶ τὰ δικαιώματα τῶν Μουσουλμάνων στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος, καὶ μεσιτεύετε γιὰ τοὺς κακούργους Βουργάρους κομιτατζήδες ποὺ κρατοῦμε στὶς φυλακὲς μας κ' ἔχετε τὴν ἐννοια νὰσφαλιστοῦν γιὰ τὴν Τουρκία τὰ στενὰ καὶ νὰ μὴ κιντυνεύῃ ἡ Μικρὴ Ἀσία καὶ νὰ ἔχτελεστοῦν οἱ ἔροι τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης, πῶς δὲν ἀναγνωρίζετε ὅτι εἶν' ἀνθρώποι κ' οἱ Ἕλληνες καὶ δὲ διαμαρτύρεστε καὶ δὲ μεσιτεύετε, ὅταν σφάζονται καὶ γυμνώνονται καὶ διώχονται, πῶς δὲν ἀναγκάζετε Βουργαρία καὶ Τουρκία νὰ πάψουν τὸ διωγμὸ καὶ δὲν τοὺς δίνετε νὰ καταλάβουν ὅτι εἶναι ὑποχρεωμένους νὰ σέβονται τὴν ἐθνικὴ ὑπαρξὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, γιὰτὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες πῆραν τοὺς τόπους ποὺ κυριαρχοῦν, κ' οἱ Ἕλληνες δὲν πρέπει, εἶναι τρομερὰ ἀδικο, νὰ διώχονται ἀπὸ τοὺς πατρικούς των τόπους οὔτε μποροῦν νὰ γίνουν Βούργαροι καὶ Τούρκοι ; Κ' ἐσείς ποὺ βλέπετε τοὺς Ἀρβανίτες τῆς Βόρειας Ἠπείρου, χωρὶς ὅμως νὰ θέτε νὰ καταλάβετε ὅτι αὐτοὶ οἱ Ἀρβανίτες εἶναι πολὺ **συγγενικώτεροι** μ' ἐμᾶς παρὰ μὲ τοὺς Γκέγκηδες, ὅτι Ἕλληνες καὶ Ἀρβανίτες εἶναι ζυμωμένοι τῶρα μαζί σ' ἓλλη τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ἀπὸ τὴν Κορυτσά ὡς τὸ Μεσολόγγι κατοικεῖ ἓνας λαός, ἴδιος καὶ μονοκόμματος, πῶς δὲ λογαριάζετε τὸν καθαρὸ Ἑλληνικὸ πληθυσμὸ τῶν νησιῶν καὶ ἐμποδίζετε τὴν ἐνωσὴν του; Ποιὰ εἶν' αὐτὰ τὰ συμφέροντά σας ἐπὶ τέλους, ποὺ δὲ μποροῦνε νὰ συνταξιαστοῦν μὲ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν Ἑλλήνων, μὲ μιὰ Ἑλλάδα, μεγάλη, ἔστω καὶ δυνατὴ, ἀλλὰ εἰρηνικὴ ; Τὰ συμφέροντά σας αὐτὰ δὲν ἔχουνε ἀνάγκη τὴν εἰρήνην ; Καὶ ἡ Ἑλλάδα τὴν εἰρήνην θέλει, μακρόχρονη εἰρήνην, γιὰ νὰ εὐτυχίσῃ καὶ νὰ πολιτιστῇ ὡς τὸ βαθμὸ ποὺ πρέπει, ἀλλὰ πῶς νὰ συχάσῃ, ὅταν στὸ Βουργάρικο καὶ στὸ Τούρκικο Κράτος σφάζεται ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ξελοθερεῖται ; Γιὰτὶ δὲ βλέπετε τὸ δίκιο ποὺ φωνάζει ; Τὸ χρέος σας εἶναι ὅχι νὰ ζητᾶτε νὰ παραδώσουμε ἡμέρους πληθυσμούς δικούς μας στοὺς Γκέγκηδες μαχαίράδες καὶ κατσικολέφτες ἢ νὰ ζητᾶτε νὰσφαλίσετε τὸ δολοφονικὸ Τούρκικο καὶ Βουργάρικο Κράτος, ἀλλὰ νὰ φροντίσετε νὰ γίνουμε πολιτισμένα αὐτὰ τὰ κράτη, νὰσφαλίστε μὲ συνθήκες τῇ ζωῇ καὶ τὴν ἐθνικὴ ὑπαρξὴ καὶ τὴν ἰσονομίαν γιὰ τοὺς Ἕλληνες σ' αὐτά, καὶ τότε, σὰς βεβαιώσουμε πῶς ἡ Ἑλλάδα δὲ θὰ ζητᾷ νὰ μοιράσῃ τίποτα μ' αὐτά, ὅπως καὶ τῆς Ἀρβανιτικῆς θάμαστε οἱ καλύτεροι φίλοι, ὅταν πρὶν τῇ φροντίδᾳ γιὰ τὸ μέγαλωμά της λάβετε τὴ φροντίδα γιὰ τὸν ἐξανθρω-

πισμὸ της· γιὰτὶ, μὴ φοβούσαστε, ἔχει ἀρκετοὺς πόρους ἡ Ἀρβανιτικὴ νὰ ζήσῃ, ὅταν οἱ Ἀρβανίτες μάθουν νὰ ἐργάζονται καὶ ξεμάθουν νὰ κλέβουν.

Καὶ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, ἀφ' οὗ καὶ καλὰ τὸ βάλατε πείσμα νὰ φανήτε εὐχάριστοι στοὺς Ἀρβανίτες καὶ τοὺς Τούρκους — ἃς τὸ πιστέψουμε πῶς εἶναι κ' ἔτσι —, δεχόμαστε νὰ παραχωρήσουμε ὅχι χώρες, ἀλλὰ οἰκονομικὰ πλεονεχτήματα στὴ γειτονικὴ μας Ἀρβανιτικὴ καὶ ἄλλα προνόμια γιὰ τοὺς πολίτες της ποὺ θὰ ζοῦν στὸ Κράτος μας, δεχόμαστε στὴ Νίμπρο καὶ τὴν Τένεδο ὅχι νὰ διακῇ, ἀλλὰ νὰ ἐπιθλέπῃ μόνο ἡ Τουρκία γι' ἀσφάλειά της, δεχόμαστε γιὰ τὰ Δωδεκάνησα νὰ τᾶχουμε κατὰ τὸ σύστημα τῆς Ἀνατ. Ρουμελίας, μὲ ὀνομαστικὴ δηλ. κυριαρχία τῆς Τουρκίας, γιὰ νὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ φιλοσοφιστικὴ της, σὰς κάνουμε ἕλες αὐτὲς τὶς χάρες, δεχόμαστε, ἂν θέτε, καὶ Ρωσάδες γκουβερνάντες, κυβερνήτρες δηλ., γιὰ τὴν Ἀγιονόρος, ὅχι ὅμως κυβερνήτρες, **ἀλλὰ ἐξασφαλίστε τοὺς ὁμοεθνούς μας πρῶτα** στὴν Τουρκία, ἐπίσης καὶ στὴν Βουργαρία, γιὰ νᾶχῃ ἡσυχία κεφάλι ἡ Ἑλλάδα κ' ἡσυχὴ καρδιά καὶ νὰ μπορῇ σ' ἀντάλλαγμα γιὰ ἕλες αὐτὲς τὶς θυσίας τοῦλάχιστο νὰ μὴ σκέφτεται πολέμους καὶ νὰ μὴν πονᾷ.

Αὐτὰ γιὰτὶ νὰ μὴν ἀντιτάξουμε καὶ νὰ μὴν τὰ προβάλλουμε ἑλοένα χωρὶς νὰ κουραζοῦμαστε καὶ μὲ τὸν προεπούμενο τόνο, δηλ. μὲ δυὸ λόγια, ἂν εἶναι ἀναπόφευγο νὰ ὑποχωρήσουμε σὲ μερικὰ σημεία, τοῦλάχιστο γιὰτὶ νὰ μὴ θέσουμε ὡς ἔρο γιὰ τὴν ὑποχώρησίν μας νὰ μᾶς ἐγγυηθοῦνε πρῶτα οὐσιαστικὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὅπου χρειάζεται ; Τὸ ξέρουμε πῶς τὰ δίκια μας δὲν εἶναι ἄγνωστα στὴν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ νομίζουμε πῶς ἔχει χρέος τὸ ἀρνί, πρὶν φραγθῇ ἀπὸ τὸ λύκο, νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ σωθῇ μὲ τὴ λογικὴ καὶ λογικὴ παρουσιασμένη ἀπὸ διάφορες ἔψεις καὶ μὲ διαφορετικούς τρόπους καὶ ὑπόδειξεις. Ἐπειτα, ἀφ' οὗ καὶ αὐτὲς κοτζᾶμ Δυνάμεις, δὲ μᾶς λένε ὡμὰ καὶ καθαρὰ τὸ τί θένε, παρὰ βρίσκουνε προφάσεις κ' αἰτιολογίες, εἶναι φανερό πῶς δὲν μποροῦν παρὰ νὰ φυλάξουν τὰ προσήματα καὶ νὰ συζητήσουνε — ἃς μὴ μᾶς δέχονται στὴν Πρεσβευτικὴ. Ὅταν ὅμως μᾶς ἀνακρινόμενοι ἀποφάσεις, ἃς ἀντιτάσσουμε ὅτι μποροῦμε — τὶς εὐλογώτατες ἐπιφυλάξεις καὶ ἀντιλογίας καὶ τὶς δίκαιες ἀπαιτήσεις μας, ὡς ποὺ ἢ νὰ πιτῶμε πολὺ ἢ λίγο ἢ νὰ τὶς ἀναγκάσουμε νὰ μιλήσουν καθαρὰ τῇ γλώσσᾳ τοῦ λύκου, ποὺ καὶ αὐτὸ θάναί κέρδος γιὰ μᾶς, γιὰτὶ θὰ καταλάβουνε οἱ Εὐρωπῆικοι λαοὶ — καὶ ἃς φροντίσουμε πλατεῖα νὰ τὸ καταλάβουν — ποιοῦ εἵδους δικαιοσύνη ἐπιβάλλουν οἱ Κυβερνήσεις τους.

Τέτια πάνου κάτω έννοοῦμε τή διπλωματική έκστρατεία ποῦπαμε, τήν ἐργασία γιά τήν ἐξουδετέρωση τῶν ἐξωτερικῶν ἐναντιότητων, πού μαζί μέ τήν ἀκλόνητη θέληση τῶν Ἑπειρωτῶν καί τῶν νησιωτῶν ποῖός ξέρει ἂν δέ μᾶς φέρῃ σ' ἓνα ἐπιθυμητό τέλος ;

Ἀλλά ὁ ὄγκος αὐτῆς τῆς ἐργασίας πού ζητοῦμε γιά τήν ἐθνική ἀμυνα καί γιά τήν μέσ' τὸ Κράτος προκοπή καί τόνωση, μπορεῖ τώρα νά ρωτήσῃ κανεῖς, πῶς εἶναι δυνατό νάρχισῃ ἄμεσα νά μικραίνει δέχως κάτι ἀπαραίτητο, τὰ χρήματα ; Καί δάνειο ἀκόμη δέ μᾶς ἔδωκαν.... Ὁ ἴδιος ὁ Βενιζέλος, νομίζω, σέ μιὰ συζήτηση πού τοῦ ἐτόνιζαν κάποια ἀνάγκη ἐπρόβλεπε : Πολύ καλά, ἀλλά πού θάδρουμε χρήματα πού δέν ἔχουμε ; Νά πουλήσουμε τὸν Παρθενῶνα ; Χωρίς νά ἔχουμε ἰδέες φουτουριστικές τοῦ ἀπαντοῦμε· Μάλιστα, πούλα καί τὸν Παρθενῶνα, ἂν ἄλλος τρόπος πορισμοῦ χρημάτων δέν εἶναι δυνατός. Δοκίμασε ὅμως πρῶτα, ὅταν δῆς ὅτι ἀπόξω δέν ἔχουμε νά περιμένουμε τίποτα, δοκίμασε ἓνα ἀναγκαστικό ἐσωτερικό δάνειο.... Κάνε ὅ,τιθέλῃς ἐπὶ τέλους, ἀλλὰ *ἐργάσου!* Γιατί «οἱ καιροὶ οὐ μενετοί».

11.12.918

ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

ΜΙΑ ΟΜΙΛΙΑ

Τὴν προπερασμένη Τετράδη, 4 τοῦ Δεκέβρη, τὸ βράδι στίς 6, ἔγινε στὸν «Ἐκπαιδευτικὸ Ὀμιλο» ἡ πρώτη φετινὴ *Ὀμιλία*. Οἱ σάλες τοῦ γιομάτες ἀπὸ διαλεχτὸ κόσμο, κυρίες, λόγιους, ἐπιστήμονες, φοιτητὲς κλπ. Πρῶτα πρῶτα εἶπε λίγα λόγια ὁ κ. Ἀλ. Δελμούζος γιά τὸ σκοπὸ τοῦ Ὀμίλου, γιά τίς ἐνέργειές του, γιά τὴν προπαγάντα του, γιά τὴ μελλούμενη ἐργασία του. Ὅσοι ξέρουν τί σημαντικό κατάφερε ὡς τὴν ὥρα ὁ Ὀμιλος, πού δέ σφύρει ἀκόμα νά εἰπωθεῖ δημόσια, βρήκανε σωστὰ τὰ λόγια τοῦ κ. Δελμούζου καί τὰ καταχεροκροτήσανε.

Ἐστερα πῆρε τὸ λόγο ἡ κ. Γαλάτεια Καζαντζάκη καί μίλησε μιὰ περίπου ὥρα γιά τὸ *Τί διαβάζουνε τὰ παιδιὰ μας*, μέ χιούμορ περισσό, ἢ τὸ σωστότερο, ἡ ὁμιλία τῆς πέρα πέρα εἶτανε μιὰ τουσυχτερὴ σάτυρα γιά τὴν ἄμοιρη «Διάπλωση τῶν παιδῶν» πού τὴν ἀπόδειξε ὄχι μόνο ἄχρηστο μὰ καί βλαβερὸ ἀνάγνωσμα γιά μικρὰ καί γιά μεγάλα παιδιὰ καί μᾶς ἔταξε πῶς σὲ λίγο θὰ χαροῦμε τὸ ἀληθινὸ παιδικὸ περιοδικό, πού θὰ μορφώσει τὰ παιδιὰ

μας ὄχι γιά νά λύνουνε γρίφους καί νάλλάζουνε *μικρὰ μυστικά*, μὰ γιά νά συναισθάνονται πῶς εἶναι Ρωμιόπουλα καί πῶς ἔχουν κάποιο μεγάλο ἔργο νά συνεχίσουνε. Τὰ λόγια τῆς κ. Καζαντζάκη πέφτανε σὺν μπαλταδιᾷ καί κιματοποιήσανε τὴν ἄμοιρη τὴ «Διάπλωση».

Σὲ μιὰ μονάχα ἀνακρίβεια ἔπεσε. Παραπονέθηκε πῶς κανένας ἄλλος πρὶν ἀπ' αὐτὴν δέν εἶδε τὸ σοβαρὸ τὸν κίντυνο καί δέν ἄγγιξε ἓνα τόσο σπουδαῖο ζήτημα. Ἄν ἔκανε τὸν κόπο νάνοῖξαι καί νά ξεφυλλίσει τοὺς τόμους τοῦ «Νουμά», πού βρίσκονται μάλιστα καί δεμέναι στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Ὀμίλου, θάδλεπε μέ χαρὰ τῆς, πῶς ὁ «Νουμάς» πολλὰς φορὲς σὲ περασμένα χρόνια ἀσκολήθηκε μ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, καί μάλιστα στὰ 1907, ὅπου σὲ τρία φύλλα στὴ σειρὰ (ἀριθ. 273, 274 καί 275) μέ τὸν τίτλο «Ἡ Διάπλωση καί τὰ Ρωμιόπουλα» ξεσκεπάζει τὴ «Διάπλωση» καί λέει πάνου κάτω τὰ ἴδια πού εἶπε καί στὴν Ὀμιλία τῆς ἡ ἐγγενικὴ κυρία.

ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ

Ο "ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ,"

Ὁ «Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλος» μέ τὴν προχθεσινὴ του διάλεξη, τῆς κ. Καζαντζάκη, μᾶς ξαναθύμησε ἕλες τίς ἀλήθειες, πού εἶχε πει περίσου γι' αὐτὸν ὁ φίλος Τρανός.

Μόνον ἀγανακτησμένος μποροῦσε νά φύγει ἀπὸ καὶ μέσα κάθε δημοτικιστῆς εὐσυνείδητος, σὺν ἄκουσε τὸ νέο πρόγραμμα τοῦ Ὀμίλου καί τὴν πρώτη διάλεξη πού ἀπόρρεε ἀπ' αὐτό.

Ἡ διάλεξη δέν εἶναι παρὰ ἡ ἐξῆς : Ὁ «Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλος» σκοπεύει, φαίνεται, νά βγάλει κάποιον παιδικὸ περιοδικό. Ἐπρεπε λοιπὸν νά χτυπήσει μέ μιὰ διάλεξη ὅλα τὰ ἄλλα παιδικὰ περιοδικά, γιά νά ρεκλαμάρει τὸ δικό του. Τὰ χτύπησε λέγοντας πῶς ἡ «Ἐφημερὶς τῶν Παίδων» τοῦ Καραποθάκη, ἡ «Διάπλωση τῶν Παίδων», ὁ «Ἑλληνόπαις» κτλ. δέν εἶναι καθόλου *ἐθνικά*. Τὰ ἐψέξε δηλαδὴ γιά κάτι, πού αὐτὰ τὸ παραέχουν.

Μὰ τὸ θέμα μᾶς δέν εἶναι αὐτό. Αὐτὸ δείχνει μονάχα πῶς ὁ «Ἐκπαιδευτικὸς» χάρη στὴν ἀγγλομάθειά του ξέρει νά βάζει σύμφωνα μέ κάποιον ἀγγλικὸ ρητὸ τὸν κατάλληλο ὁμιλητὴ στὸ κατάλληλο θέμα ! Κ' ἔτσι, εἶδαμε τὴν κ. Καζαντζάκη νά μᾶς μιλεῖ γιά... παιδιὰ, τὸν κ. Πανταζῆ, δικηγόρο καί τυπογράφου, γιά τὸ πῶς μαθαίνουν τὰ παιδιὰ μᾶς τὰ Γαλλικά, καί τὰ λοιπὰ παρόμοια τοῦ κατα-